

Europos aukštojo mokslo erdvė

Bendra Europos šalių ministrų, atsakingų už aukštąjį mokslą,
1999 m. birželio 19 d. susitikimo Bolonijoje Deklaracija

Dėl nepaprastų pastarųjų kelerių metų laimėjimų Europos integracija darosi vis konkretesnė ir akivaizdesnė Sąjungos ir jos piliečių tikrovė. Plėtros perspektyvos ir vis glaudesni ryšiai su kitomis Europos šalimis suteikia šiai tikrovei vis platesnius matmenis. O mes esame liudinininkai, kaip auga politinio ir akademinio pasaulio dalies bei viešosios nuomonės suvokimas, kad reikia sukurti tobulesnę ir ambicingesnę Europą, ypač – praplėsti ir sustiprinti ją intelektualiniu, kultūriniu, socialiniu, moksliniu ir technologiniu požiūriu.

Žinių Europa jau visuotinai pripažįstama kaip nepakeičiamas socialinio ir žmogiškojo augimo veiksnys, taip pat kaip būtinas komponentas konsoliduoti ir praturtinti Europos pilietybę, galinčią suteikti jos piliečiams būtinus gebėjimus pasitikti naujo tūkstantmečio mestus iššūkius, kartu suvokiant bendras vertybes ir priklausomybę bendrai socialinei ir kultūrinei erdvei.

Visuotinai pripažįstama pagrindinė švietimo ir bendradarbiavimo šioje srityje reikšmė kuriant ir stiprinant stabilias, taikias ir demokratines visuomenes, ypač atkreipiant dėmesį į dabartinę padėtį Pietryčių Europoje.

1998 m. gegužės 25 d. Sorbonos deklaracija, kuri buvo grindžiama šiomis nuostatomis, pabrėžė ypatingą universitetų vaidmenį plėtojant Europos kultūrinės dimensijas. Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimą ji pabrėžė kaip svarbiausią būdą skatinti piliečių mobilumą ir jų galimybes įsidarbinti bei visapusę žemyno raidą.

Kelios Europos šalys sutiko įsipareigoti siekti deklaracijoje iškeltų tikslų pasirašydamos ją ar išreiškdamos principinį pritarimą. Daugelio vyriausybių pasiryžimą veikti parodė keletu tuo metu Europoje pradėtų įgyvendinti aukštojo mokslo reformų kryptis.

Europos aukštojo mokslo institucijos savo ruožtu priėmė iššūkį ir ėmėsi pagrindinio vaidmens kuriant Europos aukštojo mokslo erdvę, taip pat atgaivinant esminius principus, 1988 m. įvardytus *Bologna Magna Charta Universitatum*. Tai labai svarbu, nes universitetų autonomija garantuoja, kad aukštasis mokslas ir mokslinių tyrimų sistemos nuolatos prisi-taiko prie kintančių poreikių, visuomenės reikalavimų ir mokslo pažangos.

Buvo pasirinkta teisinga kryptis ir prasmingas tikslas. Vis dėlto reikia nuolatinio impulso, kad aukštojo mokslo sistemos taptų visiškai suderintos ir palyginamos. To siekti turime konkrečiomis priemonėmis, leidžiančiomis apčiuopiamai žengti į priekį. Mūsų šalių auto-ritetingi ekspertai ir mokslininkai birželio 18 d. susitikime pateikė mums labai naudingų pasiūlymų, kokių reikėtų imtis iniciatyvų.

Ypač privalome atkreipti dėmesį į Europos aukštojo mokslo sistemos tarptautinio konkurencingumo didinimą. Kiekvienos civilizacijos gyvybingumą ir efektyvumą galima įvertinti jos kultūros patrauklumu kitoms šalims. Mes privalome garantuoti, kad Europos aukštojo mokslo sistema taptų visam pasauliui tokia patraukli, kokios nepaprastai patrauk-lios yra mūsų kultūros ir mokslo tradicijos.

Pritardami, kad remiame bendruosius principus, išdėstytus Sorbonos deklaracijoje, įsipareigojame derinti savo politiką, kad per trumpą laiką, būtinai per pirmąjį trečiojo tūkstantmečio dešimtmetį būtų įgyvendinti šie, mūsų manymu, pagrindiniai tikslai, ku-riais siekiama sukurti Europos aukštojo mokslo erdvę ir Europos aukštojo mokslo sistemą padaryti žinomą visame pasaulyje:

- » **lengvai suprantamų ir palyginamų laipsnių sistemos** pasirinkimas ir diplomo prie-do įdiegimas siekiant palengvinti Europos piliečių galimybes įsidarbinti ir skatinti Europos aukštojo mokslo sistemos tarptautinį konkurencingumą;
- » sistemos, iš esmės grindžiamos **dviem pagrindiniais** – ikidiplominių ir podiplo-minių – **studijų ciklais** perėmimas. Siekiant patekti į antrąjį ciklą, reikės sėkmingai baigti pirmąjį (ne trumpesnį kaip trejų metų) ciklą. Laipsnis, suteiktas baigus pirmąjį ciklą, taip pat bus tinkamas Europos darbo rinkai kaip tam tikro lygio kvalifikacija. Baigus antrąjį ciklą bus įgyjamas magistro ir (ar) daktaro laipsnis, kaip yra daugelyje Europos šalių;

- » **kreditų sistemos**, panašios į *ECTS* sistemą, kaip tinkamos priemonės, skatinančios platų studentų judėjimą, sukūrimas. Kreditai galėtų būti įgyjami ir ne tik studijuojant aukštojoje mokykloje, bet ir mokantis visą gyvenimą, svarbu, kad kreditus pripažintų universitetai;
- » **mobilumo** skatinimas, šalinant kliūtis, trukdančias laisvai judėti ir itin daug dėmesio skiriant:
 - studentams, studijų prieinamumui, galimybėms mokytis ir su tuo susijusioms paslaugoms;
 - dėstytojams, mokslininkams ir administracijos darbuotojams laikotarpių, per kuriuos užsiimama mokslinė veikla, dėstoma, stažuojamasi Europos kontekste pripažinimui ir reguliavimui, nepažeidžiant įstatymuose numatytų jų teisių;
- » **europinio bendradarbiavimo skatinimas kokybės užtikrinimo srityje** siekiant sukurti panašius kriterijus ir metodologijas;
- » **europinių aukštojo mokslo aspektų skatinimas**, itin daug dėmesio skiriant studijų programoms, institucijų bendradarbiavimui, judėjimo įvairovei ir integruotoms studijų, stažuocių ir mokslinių tyrimų programoms.

Įsipareigojame siekti šių tikslų, remdamiesi mūsų institucijų kompetencija ir visapusiškai atsižvelgdami į kultūrų, kalbų, nacionalinių švietimo sistemų įvairovę ir Universiteto autonomiją, kad sukurtume Europos aukštojo mokslo erdvę. Siekdami šio tikslo, mes bendradarbiausime tarpvyriausybiniu lygiu, taip pat su nevyriausybėmis organizacijomis, kompetentingomis aukštojo mokslo srityje. Tikimės, kad universitetai vėl greitai ir palankiai atsilies ir aktyviai prisidės prie šio mūsų siekio sėkmės.

Būdami įsitikinę, kad Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimui būtina nuolatinė parama, priežiūra ir prisitaikymas prie vis besikeičiančių poreikių, mes nutariame po dvejų metų vėl susitikti, kad įvertintume pasiektą pažangą ir numatytume naujus žingsnius.

Signatarai

Caspar Einem

Mokslo ir transporto ministras (Austrija)

Gerard Schmidt

Prancūzų bendruomenės generalinis direktorius,

Aukštojo mokslo ir mokslo ministerija (Belgija)

Jan Adè

Generalinis direktorius, Flamanų bendruomenės ministerija,

Švietimo departamentas (Belgija)

Anna Maria Totomanova

Švietimo ir mokslo viceministrė (Bulgarija)

Eduard Zeman

Švietimo, jaunimo ir sporto ministras (Čekija)

Margrethe Vestager

Švietimo ministrė (Danija)

Tonis Lukas

Švietimo ministras (Estija)

Maija Rask

Švietimo ir mokslo ministrė (Suomija)

Claude Allegre

Nacionalinio švietimo, mokslinių tyrimų ir technologijų ministras (Prancūzija)

Wolf-Michael Catenhusen

Parlamentinis valstybės sekretorius,

Federalinė švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija (Vokietija)

Ute Erdsiek-Rave

Šlėzvigo-Holšteino žemių švietimo, mokslo, technologijų ir kultūros ministras

(Nuolatinė Vokietijos žemių kultūros ministrų konferencija)

Gherassimos Arsenis

Visuomenės švietimo ir religijos reikalų ministras (Graikija)

Adam Kiss

Valstybės sekretoriaus pavaduotojas aukštajam mokslui ir mokslui (Vengrija)

Gudridur Sigurdardottir

Generalinis sekretorius, Švietimo, mokslo ir kultūros ministerija (Islandija)

Pat Dowling

Vyriausias pareigūnas, Švietimo ir mokslo ministerija (Airija)

Ortensio Zecchino

Universitetų, mokslinių ir technologinių tyrimų ministras (Italija)

Tatjana Koke

Aukštojo mokslo ir mokslo valstybės ministrė (Latvija)

Kornelijus Platelis

Švietimo ir mokslo ministras (Lietuva)

Erna Hannicot-Schoepges

Nacionalinio švietimo ir profesinio rengimo ministrė (Liuksemburgas)

Louis Galea

Švietimo ministras (Malta)

Loek Hermans

Švietimo, kultūros ir mokslo ministras (Nyderlandai)

Jon Lilletun

Švietimo, mokslinių tyrimų ir bažnyčios reikalų ministras (Norvegija)

Wilibald Winkler

Valstybės nacionalinio švietimo sekretoriaus pavaduotojas (Lenkija)

Eduard Marçal Grilo

Švietimo ministras (Portugalija)

Andrei Marga

Nacionalinio švietimo ministras (Rumunija)

Milan Ftacnik

Švietimo ministras (Slovakija)

Pavel Zgaga

Valstybės sekretorius aukštajam mokslui (Slovėnija)

D. Jorge Fernandez Diaz

Valstybės sekretorius švietimui, universitetams,
moksliniams tyrimams ir technologijoms (Ispanija)

Agneta Bladh

Valstybės sekretorė švietimui ir mokslui (Švedija)

Charles Kleiber

Valstybės sekretorius moksliniams tyrimams ir
technologijoms (Šveicarijos Konfederacija)

Stoke'o Newingtono baronienė Tessa Blackstone

Valstybės ministrė švietimui ir įdarbinimui (Jungtinė Karalystė)